

СТАНОВИЦЕ

от доц. д-р Невена Аспарухова Панова, СУ „Св. Климент Охридски“, член на научно жури в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“, обявен в ДВ, бр. 105/11.12.2020, по професионално направление 2.1. Филология (Литература на народите на Европа, Америка, Азия, Африка и Австралия – Западноевропейска литература)

Д-р Камелия Светлинова Спасова, гл. ас. по антична и западноевропейска литература в Катедрата по теория на литературата във Факултета по славянски филологии, единствен кандидат в обявения за нуждите на СУ „Св. Климент Охридски“ конкурс, участва в него с монографията „Модерният мимесис. Саморефлексията в литературата“ (С.: УИ „Св. Климент Охридски“, 2021, 327 с.), както и с общо други 20 статии и студии. С представените публикации, както и по останалите групи показатели, К. Спасова изпълнява изискванията на ЗРАСРБ, Наредбата за прилагането му и Правилника на СУ „Св. Климент Охридски“, както показва и документацията по конкурса.

И публикациите, и множеството публични академични изяви на К. Спасова, които следя отдавна с интерес, очертават профила на активен и сериозен изследовател и преподавател, работещ интердисциплинарно, диалогично и с перспективи за нови проекти.

Монографията „Модерният мимесис. Саморефлексията в литературата“ е резултат от продължителни занимания в изследваното поле и има несъмнен приносен характер, защитен ясно и убедително и в авторската справка. Още заглавието задава широкия времеви хоризонт – от Античността, когато се заражда понятието за мимесис, до модерността, когато мимесисът се явява много повече като саморефлексивна, отколкото като изобразителна способност, макар саморефлексия, напълно основателно, да може да се открие още у Омир. Интересът към генеалогията на (само)рефлексията на и за литературата е заложен още в дисертационната монография на К. Спасова („Събитие и пример у Платон и Аристотел“, 2012). В хабилитационния труд темата и изворите са очаквано други, но внимателното проучване и контекстуализиране на античните източници остава в основата на изследователския подход на К. Спасова, развиван и обогатяван с постоянство.

В отделните си части настоящата монография използва и разширява инструментариума и понятийния апарат на поне няколко области: история и теория на литературата, философия, история на идеите и история на понятията, културология, дори изкуствознание и история и теория на превода. Водещият подход, разбира се, е този на историка и теоретика на литературата, но можем да кажем и на истинския филолог, който не само (бавно и близко) чете и анализира текстове, но постоянно тематизира и техния контекст. Именно така могат да се открият и осмислят историческите, социални и идеологически импликации и мотивации зад дадено ключово понятие, в случая понятието за мимесис, при отделните му употреби и реализации. И още една посока на

контекстуализиране е определяща за успеха на изследването, която можем да наречем или просто езикова, или по-разгърнато филологическо-философска. Вниманието към историята, логиката и преводимостта и на собствените работни и на чуждите коментирани, понятия (от *παράδειγμα* до *unheimlich*), както и към неологизмите, каквито „Модерният мимесис“ също предлага, не е просто акт на научна коректност и не произлиза само от това, че *репонятизацията* е една от трите водещи операции по провеждане на изследването, но и резултат от необходимостта от множествовено реконструиране на понятийните пластове и конкретни употреби.

Така очертаният подход е приложен към впечатляващ по обем и съдържателна широта първичен и вторичен материал (включващ както задължителни и образцови творби и теории, така и „по-частни“ случаи), към който не само се реферира, но и „ударно“ се представя и в контекст, и през знаков фокус. Така на пръв поглед отделните глави изглеждат самостоятелни, доколкото се отнасят до много различни епохи, жанрове и казуси (освен наложено от темата, това е и изява на допустимата и дори желателна за хабилитационен труд „дързост“, основана на изследователски опит и пластична рефлексивност), но въпреки това концептуалната и дискурсивна цялост на труда е опазена, и по-важното: фокусът и целта не се губят – като се тръгва от конкретни примери, от които се извеждат парадигми и се отправя поглед и към по-едри модели и мрежи, възможно по-пълно и пълноценно се очертава двойният (модерен) мимесис, функциониращ и външнореференциално, и автореференциално.

Несъмнено приносно е, както бе посочено, комплексното привличане на антични отправни точки (както текстове и текстови фрагменти, така и произведения на изкуството, мисловни нагласи и културни реалии), при което изпъкват и някои оригинални вътрешни аналогии и аномалии (ако се опрем на една от водещите оперативни дихотомии на К. Спасова) – и интертекстуални, и между наследството на Гърция и това на Рим, понякога пренебрегвани и от тесните специалисти. Тук следва да се открие и значимостта на Първа глава, посветена на библиотеките в Александрия и Пергам, защото Елинизъмът като време на редица ключови обрати, както доказва и трудът на К. Спасова, остава недостатъчно изследван в българската хуманитаристика.

Така, посредством постоянно наблюдение върху и прилагане на техники по уподобяване и различаване, раздвояване и удвояване (на понятия, образи, фигури, на самото миметично и неговите отклонения), а и посредством конструирането на своите *исторически парадигми по аномалия*, „Модерният мимесис“ се превръща във важно, и увеличащо, изследване, което от микронаративи, през разчитане на техните теоретични и художествени залози, гради макромодели и концептуализации и успява да изложи и обоснове тезата за нелинейността на литературната история, която следва да се мисли като съвкупност от срезове, критически прагове, точки на започване, прекъсване и обрат, тоест като съвкупност от *каироί* (и по Платон, и по Бенямин), които генеалогично са мигновени миметизации, но с парадигмален и саморефлексивен потенциал, и така става възможно засрещането между (например) древния софист и модерния автомат.

Другите 20 самостоятелни публикации от последните шест години, също представени за участие в конкурса, някои – по-ранни версии на глави от монографията, илюстрират колко отдавна К. Спасова разработва миметичната идея и нейните различни измерения, а внимателният им прочит показва стъпките по оформянето на основния подход (и на мрежата от операции по прилагането му) на „Модерният мимесис“. Затова тук ще добавя само, че и по-тесните си изследвания К. Спасова успешно превръща в примери за създаване на същинска модерна хуманитаристика и по-специално – литературна теория и история, която повече заличава, отколкото подчертава границата между изследването на античната и на западноевропейската литература.

Това може с лекота да се кже и за участията на К. Спасова на многобройни форуми, на които отделни конкретни и/или ключови въпроси около миметичното са представяни именно в развитие, повлияно нерядко от предходни дискусии. К. Спасова ангажирано, активно и пълноценно участва в академичния диалог в хуманитаристиката ни днес, а това не е без връзка с контекста на конкурса, защото именно така се опазва и пази жив и духът на Университета. Затова и не е учудващо, че и в „Модерният мимесис“, при представянето на отделни български приноси и дебати, независимо дали става дума за изследвания и позиции на Исак Паси, Тодор Павлов, Никола Георгиев или на Боян Манчев, Дарин Тенев и Кристиан Енчев, те се полагат диалогично в средата, която ги активира. Тук може да се добави и ролята на К. Спасова за съставителството на сборници и други инициативи в чест на изтъкнати учени, или пък обобщаващи българския теоретичен принос по отделни теми и легитимиращи неговото актуализирано дебатиране.

Поради принадлежността си към друг факултет не познавам достатъчно пряко преподавателската работа на К. Спасова, но съм гостувала в семинари и СИД, водени от нея, и впечатлението ми от общуването ѝ с аудиторията е много положително – не само в лекционен аспект, но и като насочващо, провокиращо и вдъхновяващо самостоятелната работа на студентите и техния изследователски потенциал, което вече дава видими резултати. И последна бележка: самата К. Спасова още от студентските си години работи нерядко успешно в екип с колеги, с които споделя интердисциплинарна методология, фокусни проблемни концепти, както и академична ангажираност, а това е важно, защото и високите оригинални научни постижения, каквито се представят в настоящия конкурс, следва да не са изолирани, а да се реализират и споделят в среда, която би могла да ги оцени диалогично и да способства за бъдещото развитие на автора им.

В заключение и въз основа на всичко казано, предвид високите изследователски и преподавателски качества и постижения на гл.ас. д-р Камелия Спасова убедено гласувам със „за“ да ѝ бъде присъдена академичната длъжност „доцент“ по научна специалност Западноевропейска литература в направление 2.1. Филология.

София, 10.03.2021 г.

доц. д-р Невена Панова